

СЕКЦІЯ 3 ДЕРЖАВНА СЛУЖБА

УДОСКОНАЛЕННЯ НАПРЯМКІВ МІГРАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ПРОТИДІЇ НЕЛЕГАЛЬНОЇ МІГРАЦІЇ

IMPROVEMENTS OF MIGRATION POLICY IN THE FIELD OF CONTINUATION ILLEGAL MIGRATION

У статті проведено аналіз нормативно-правового забезпечення міграційної політики у сфері протидії нелегальній міграції. Розглянуто тенденції потоків нелегальної міграції. Автором проаналізоване виконання державою взятих міжнародних зобов'язань щодо формування та реалізації міграційної політики у сфері протидії нелегальній міграції. Визначено сучасні міграційні проблеми, що загрожують національній безпеці й ускладнюють реалізацію державної політики щодо захисту інтересів суспільства, держави та безпечних умов життєдіяльності громадян України. Зроблено висновки та запропоновано напрями вдосконалення міграційної політики у сфері протидії нелегальній міграції, що сприяють забезпеченню міжнародних зобов'язань України щодо захисту національних інтересів і підвищення рівня національної безпеки.

Ключові слова: міграційна політика, нелегальна міграція, протидія нелегальній міграції, взаємодія органів влади, реалізація міграційної політики у сфері протидії нелегальній міграції.

В статті проведено аналіз нормативно-правового забезпечення міграційної політики у сфері протидії нелегальній міграції. Рассмотрены тенденции потоков нелегальной миграции. Автором проанализировано выполнение государством взятых международных обязательств по формированию и реализации миграционной политики в сфере противодействия нелегальной миграции. Определены современные миграционные проблемы, угрожающие национальной безопасности и затрудняющие реализацию государственной политики

по защите интересов общества, государства и безопасных условий жизнедеятельности граждан Украины. Сделаны выводы и предложены направления совершенствования миграционной политики в сфере противодействия нелегальной миграции, способствующие обеспечению международных обязательств Украины по защите национальных интересов и повышению уровня национальной безопасности.

Ключевые слова: миграционная политика, нелегальная миграция, противодействие нелегальной миграции, взаимодействие органов власти, реализация миграционной политики в сфере противодействия нелегальной миграции.

The article analyzes the legal regulation of migration policy in the field of counteraction to illegal migration. The trends of illegal migration flows are considered. The author analyzes the implementation of the state's international commitments on the formation and implementation of migration policy in the field of combating illegal migration. The modern migration problems that threaten the national security and complicate the implementation of the state policy in protecting the interests of society, the state and safe living conditions of Ukrainian citizens are determined. The conclusions were drawn up and directions of improvement of migration policy in the field of counteraction to illegal migration were proposed, which contribute to ensuring the international obligations of Ukraine in protecting national interests and raising the level of national security.

Key words: migration policy, illegal migration, counteraction to illegal migration, interaction of authorities, implementation of migration policy in the field of counteraction to illegal migration.

УДК 351:342.71

Мартьянова Р.А.

аспірант
Хмельницький університет управління та права,
начальник відділу організації запобігання нелегальній міграції, реадмісії та видворення
Управління державної міграційної служби України в Хмельницькій області

Постановка проблеми у загальному вигляді. Унаслідок свого геополітичного розташування Україна стала не лише країною транзиту для мігрантів, але й розглядається мігрантами як країна тривалого перебування, що створює ґрунт для розповсюдження різних правопорушень і загострення криміногенної ситуації в державі в цілому. Натомість незаконне переправлення нелегальних мігрантів через державний кордон і перебування іноземців й осіб без громадянства на нелегальному становищі на території держави становить загрозу державній безпеці та залишається одним із факторів розповсюдження злочинності.

Отже, із метою побудови європейської країни зусилля держави спрямовані на формування та реалізацію державної міграційної політики, яка б позитивно впливала на консолідацію української нації, безпеку держави та відповідала міжнародним зобов'язанням України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням міграційної політики, міграції та протидії нелегальній міграції присвячені праці відомих учених, серед яких О. Малиновська, В. Олефір, Н. Ткачова, С. Ківалов, М. Шульга, Ю. Тодика, В. Новік, О. Піскун, Ю. Римаренко, В. Денисов, В. Буткевич, І. Серова й ін.

Незважаючи на зацікавленість науковців цією темою та проведення низки досліджень, поза увагою дослідників залишаються питання реалізації міграційної політики у сфері протидії нелегальній міграції.

Аналіз зазначених праць не висвітлює в повній мірі сучасних міграційних проблем, які постали після взяття Україною курсу на євроінтеграцію та втрати контролю над частиною кордону на сході України, що спричинило збільшення кількості виявлених нелегальних мігрантів у державі. Тому з метою захисту національної безпеки та національних інтересів України перед органами влади, зокрема органами ДМС, постало питання визначення проблем у сфері міграції та напрямів удосконалення міграційної політики у сфері протидії нелегальній міграції.

Мета статті – пошук оптимальних шляхів забезпечення реалізації міграційної політики у сфері протидії нелегальній міграції.

Виклад основного матеріалу. Основою умовою побудови європейської держави є формування та реалізація міграційної політики, удосконалення системи державного управління міграційними процесами, які повинні враховувати інтереси держави, політичну та міграційну ситуацію.

Згідно з традиційною дефініцією міграційна політика – це система правових, фінансових, адміністративних і організаційних заходів держави та недержавних установ щодо регулювання та контролювання міграційних процесів із позицій міграційних пріоритетів, кількісного та якісного складу міграційних потоків, їх соціальної, демографічної й економічної структури, сукупність засобів для її реалізації та досягнення.

Важливою складовою частиною міграційної ситуації є обсяги неврегульованої міграції. Термін «неврегульована міграція» найчастіше використовується в термінології ООН і відповідає практиці досліджень МОМ. В українських джерелах уживаються терміни «нелегальна міграція» чи «незаконна міграція», які використовуються в науковій літературі як синоніми. У той же час оцінити обсяги неврегульованої міграції неможливо, оскільки відсутні методи, що б могли визначити кількість іноземців і осіб без громадянства, які є порушниками міграційного законодавства чи будь-яким чином ухилилися від виїзду з країни після завершення дозволеного терміну перебування та перейшли на нелегальне становище чи потрапили в країну незаконним шляхом.

В умовах глобальної інтенсифікації міграційних процесів проблема неврегульованої міграції залишається актуальною, оскільки

впливає на безпеку держави, її міжнародні відносини, а збільшення кількості виявлених нелегальних мігрантів на кордоні та всередині держави, скоєння нелегальними мігрантами кримінальних правопорушень і причетність до організованої злочинності може становити загрозу національній безпеці держави.

Унаслідок свого геополітичного розташування Україна стала не лише країною транзиту для мігрантів, але й розглядається мігрантами як країна тривалого перебування. Перебування мігрантів у нелегальному становищі створює ґрунт для розповсюдження різних правопорушень, загострення криміногенної ситуації та впливає на оперативну обстановку на території держави.

У зв'язку із цим удосконалення напрямків міграційної політики у сфері протидії нелегальній міграції та нейтралізації загроз у сфері міграції має бути одним із пріоритетів державної політики.

Згідно з Концепцією державної міграційної політики України, схваленою Указом Президента України від 30 травня 2011 р. № 622/2011, стратегічними напрямками реалізації державної міграційної політики є вдосконалення міграційного законодавства щодо перебування іноземців та осіб без громадянства на території держави, боротьба з нелегальною міграцією [1].

Реалізація положень Концепції у сфері боротьби з нелегальною міграцією передбачає посилення відповідальності за правопорушення, пов'язані з нелегальною міграцією; укладення міжнародних договорів із державами міграційного ризику про реадмісію осіб; створення й забезпечення відповідно до міжнародних стандартів пунктів тимчасового перебування іноземців і осіб без громадянства, які незаконно перебувають в Україні; посилення прикордонного та внутрішнього міграційного контролю.

Важливим кроком у спрямуванні зусиль держави на реалізацію міграційної політики стало схвалення Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 12 липня 2017 р. № 482-р «Стратегії державної міграційної політики України на період до 2025 року», де визначено конкретні цілі у сфері протидії нелегальній міграції, зокрема використання та видача віз та можливості консульських установ; здійснення прикордонного контролю осіб; контроль за дотриманням міграційного законодавства всередині держави [2].

Суб'єктами регулювання міграційних процесів в Україні є низка органів державної влади: Державна міграційна служба, Державна прикордонна служба України, Міністерство

внутрішніх справ, Служба безпеки України, Служба зовнішньої розвідки та Рада національної безпеки й оборони. Проте основний тягар щодо формування та забезпечення реалізації державної політики у сфері протидії нелегальній міграції покладається на Державну міграційну службу України.

Концепцією розвитку сектора безпеки й оборони України, затвердженою Указом Президента України від 14 березня 2016 р. №92/2016, Державну міграційну службу України було визначено складовою частиною сектора безпеки й оборони, а міграційну політику держави – частиною національної безпеки [3].

08 липня 2018 р. набув чинності Закон України № 2469-VIII від 21 червня 2018 р. «Про національну безпеку України», де ст. 12 визначено склад сектора безпеки й оборони, до якого увійшла Державна міграційна служба України [4].

Згідно з Положенням про Державну міграційну службу України, затвердженим Постановою Кабінету Міністрів України від 20 серпня 2014 р. № 360, Державна міграційна служба України (далі – ДМС) є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ і який реалізує державну політику у сферах міграції (імміграції й еміграції), зокрема протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, біженців та інших визначених законодавством категорій мігрантів [5].

ДМС проводить аналіз міграційної ситуації в Україні, проблем біженців та інших категорій мігрантів, здійснює свої повноваження щодо державного контролю за дотриманням міграційного законодавства, притягує порушників до адміністративної відповідальності, здійснює ідентифікацію осіб, а також іноземців і осіб без громадянства, які втратили документи, що посвідчують особу, і підлягають видворенню чи реадмісії; приймає рішення про продовження (скорочення) строку тимчасового перебування іноземців і осіб без громадянства на території

України, про добровільне повернення чи примусове повернення іноземців і осіб без громадянства до країн їх громадянської належності чи країн походження, звертається до судів із позовами про примусове видворення іноземців і осіб без громадянства, здійснює заходи, пов'язані з примусовим видворенням іноземців і осіб без громадянства з України.

Основними завданнями ДМС України є такі: 1) реалізація державної політики у сферах міграції (імміграції й еміграції), зокрема протидії нелегальній (незаконній) міграції; громадянства, реєстрації фізичних осіб, біженців та інших визначених законодавством категорій мігрантів; 2) внесення на розгляд Міністра внутрішніх справ пропозицій щодо забезпечення формування державної політики у сферах міграції (імміграції й еміграції), зокрема протидії нелегальній (незаконній) міграції; громадянства, реєстрації фізичних осіб, біженців та інших визначених законодавством категорій мігрантів [5].

Вагомим внеском у сферу вдосконалення міграційного законодавства є прийняття низки нормативно-правових актів, наближених до європейських стандартів:

Закону України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства» від 22 вересня 2011 р. № 3773-VI;

Закону України «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту» від 08 липня 2011 р. № 3671-VI;

Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення прикордонної безпеки держави» від 27 лютого 2018 р. № 2293-VIII;

Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо усунення бар'єрів для залучення іноземних інвестицій» від 23 травня 2017 р. № 2058-VIII;

Порядок реєстрації паспортних документів іноземців та осіб без громадянства в пунктах пропуску через державний кордон, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 3 жовтня 2018 р. № 798.

Таблиця 1

Застосування адміністративних санкцій органами ДМС

рр.	Застосування адміністративних санкцій	Прийнятих рішень про примусове повернення за межі України	Прийнятих судами за позовами органів ДМС рішень про видворення в примусовому порядку за межі України	Прийнятих рішень щодо заборони подальшого в'їзду в Україну
2015		4202	209	576
2016		5729	471	870
2017		9264	376	1770
Станом на 05.10.2018 р.		8259	628	1914

Згідно зі статистичними даними ДМС спостерігається тенденція до збільшення кількості виявлених нелегальних мігрантів органами Державної міграційної служби України за останні три роки (у 2015 р. – 5111 осіб, у 2016 р. – 6390 осіб; у 2017 р. – 9678) і застосування до іноземців і осіб без громадянства особливих адміністративних санкцій (табл. 1) [6].

Із цього вбачається, що нелегальна міграція стала не лише частиною загального процесу міграції, а явищем протизаконним і суспільно небезпечним, яке ускладнює реалізацію державної політики щодо захисту інтересів суспільства, держави та безпечних умов життєдіяльності громадян України.

У контексті Закону України «Про національну безпеку України» нелегальну міграцію можна розглядати як загрозу національній безпеці України. Перед органами державної влади постало завдання здійснення заходів щодо вдосконалення державної політики у сфері протидії нелегальній (незаконній) міграції, визначення спільних узгоджених дій для забезпечення реалізації національних інтересів від впливу явища нелегальної міграції та її наслідків.

Розроблення стратегії й тактики такої протидії є складним організаційно-правовим завданням, що вимагає обов'язкового усвідомлення причини нелегальної міграції та її негативних наслідків.

До країн Європейського Союзу мріє потрапити багато громадян, зокрема з арабських і мусульманських країн. Серед основних потоків нелегальних мігрантів і шукачів притулку, які їдуть до нашої країни або, що відбувається найчастіше, використовують її як транзитну зону, можна виділити громадян Бангладеш, Пакистану, Афганістану, Іраку, Палестини, Сирії й ін.

За останні три роки співробітниками Держприкордонслужби на кордоні затримано більше 10 тисяч потенційних незаконних мігрантів, при цьому середньостатистична цифра суттєво не змінюється – від двох із половиною до трьох із половиною тисяч щороку (2015 р. – 3543 особи, 2016 р. – 2656 осіб, 2017 р. – 3813 осіб). Близько 40% із них затримується на кордоні з ЄС (2015 р. – 1563 особи, 2016 р. – 891 особа, 2017 р. – 726 осіб), решта виявляється при спробі потраплення в Україну як у пунктах пропуску, так і поза ними [7].

Із метою реалізації державної політики у сфері протидії нелегальній міграції та виконання завдань, покладених на ДМС, щодо забезпечення контролю за перебуванням іноземців і осіб без громадянства на території

України органами ДМС спільно з органами Національної поліції (далі – НП), Державної прикордонної служби (далі – ДПС), за участі СБ України й інших органів влади на території України постійно проводяться загальнодержавні профілактичні заходи під умовною назвою «Мігрант». Під час спільних відпрацювань у 2017 р. було виявлено 5515 нелегальних мігрантів, відносно 5073 осіб було прийняте рішення про примусове повернення за межі України, 211 осіб було примусово видворені за межі України, 152 іноземці поміщені до пунктів тимчасового перебування іноземців і осіб без громадянства (далі – ПТПІ), 1089 іноземцям заборонено в'їзд в Україну [8].

У 2018 р. співробітники НП і посадові особи органів ДМС зіткнулися з проблемою виявлення на території України груп нелегальних мігрантів (вихідців із Пакистану, Бангладеш, В'єтнаму), які прибули на територію України поза пунктами державного кордону [9]. Зокрема, співробітниками ГУНП у м. Києві було виявлено групи в складі 16, 24, 53 осіб – громадян Бангладеш, групи у складі 4 осіб (громадян Бангладеш і Пакистану) були виявлені працівниками ГУНП та УДМС у Хмельницькій області, групу в складі 7 осіб (громадян Пакистану) виявили працівники ГУНП та УДМС у Чернівецькій області тощо.

У ході з'ясування обставин було встановлено, що всі громадяни Бангладеш і Пакистану спочатку прибули на територію Російської Федерації як уболівальники на чемпіонат світу з футболу. У подальшому, з метою потраплення до країн Європейського Союзу, транзитом, поза пунктами державного кордону потрапили на територію України. За неофіційними підрахунками, до Російської Федерації на чемпіонат світу з футболу прибуло близько 10 000 громадян із ризикованих країн світу, які будуть намагатися потрапити до країн Європейського Союзу, використовуючи Україну як транзит.

Забезпечення органами ДМС у межах своїх повноважень контролю за перебуванням іноземців на території України та прийняття рішень ускладнилося низкою чинників, зокрема:

- недосконалістю законодавства щодо затримання та видворення іноземців у примусовому порядку за межі держави без попереднього примусового повернення;
- відсутністю місць у пунктах утримання іноземців і осіб без громадянства, які незаконно знаходяться на території України;
- відсутністю консульства Бангладеш на території України та співпраці з почесними особами цієї країни;

- відсутністю механізму ідентифікації громадян Бангладеш в Україні;
- відсутністю дієвого механізму застосування угод про передачу іноземців у порядку реадмісії;
- зловживанням іноземцями правом на звернення за захистом в Україні.

Ще однією проблемою забезпечення реалізації міграційної політики у сфері протидії нелегальній міграції стало виявлення органами НП й органами ДМС громадян Грузії, Вірменії, Азербайджану, які мають певний статус у кримінальному середовищі («злочинці в законі» й іноземців, які дотримуються кримінальних традицій, поповнюють «общак» і збільшують масштаби злочинних угруповань тощо). Значна кількість таких іноземців перебувала на території України без порушень міграційного законодавства, на законних підставах, зокрема документованих посвідками на тимчасове та постійне проживання, однак використовували зазначені підстави перебування на території України для зайняття кримінальною діяльністю та створення організованих злочинних угруповань.

Погоджуємося із заявою голови Національної поліції В'ячеслава Аброськіна від 19.08.2018 р., який повідомляє таке: *«Іноземні «злочинці в законі», незважаючи на супротив Нацполіції, ДМС України, користуючись нашим ліберальним міграційним законодавством, продовжують злітатися в Україну, як бджоли на мед. Практично кожному з них заборонений в'їзд до нашої країни. Ми їх затримуємо, поміщаємо згідно з рішенням суду до пунктів тимчасового перебування іноземців і осіб без громадянства, але потім – нове рішення апеляційної інстанції, і їх звільняють, бо це ж «не гуманно» [10].*

Отже, це свідчить про те, що наслідки нелегальної міграції, яку ми спостерігаємо на теренах нашої держави, і використання іноземцями невідосконаленого міграційного законодавства України потребує термінового втручання органів державної влади шляхом створення комплексу заходів, державного регулювання взаємодії органів влади у сфері міграції та законодавчого закріплення в нормативно-правових актах, що регламентують діяльність у сфері міграції та протидії нелегальній міграції.

На основі проведеного аналізу та виявлених проблемних питань у процесі забезпечення реалізації органами Державної міграційної служби України міграційної політики у сфері міграції можна дійти висновку, що міграційна політика у сфері протидії нелегальній міграції потребує визначення напрямків

удосконалення, створення комплексної програми протидії незаконній міграції з визначеними цілями, затвердженим планом і очікуваним результатом.

На думку автора, одним із основних напрямів удосконалення міграційної політики у сфері протидії нелегальній міграції має бути підписання міжнародних угод про реадмісію, насамперед – із державами з високим ризиком нелегальної міграції, представництва яких відсутні на території України, проте чий громадяни масово використовують Україну як транзит. Зокрема, серед таких держав міграційного ризику – Бангладеш, Пакистан, Камерун, Сомалі й ін. Крім того, необхідно вирішити питання щодо забезпечення дієвого механізму передачі іноземців відповідно до міжнародних договорів України про реадмісію, оскільки лише підписання угоди без протоколу її реалізації має формальний характер і не вирішує питання передачі іноземців до країни походження.

Наступним напрямком має стати внесення змін до нормативно-правових актів щодо протидії нелегальній міграції, зокрема запровадження Міграційного кодексу України із чітким визначенням відповідальності іноземців і осіб без громадянства, які на законних підставах знаходяться на території України та з порушенням міграційного законодавства; визначення видів адміністративних стягнень, які застосовуються до іноземців (примусове повернення, заборона в'їзду в Україну); відповідальність за укладання фіктивного шлюбу, усиновлення, установа опіки й інше.

З огляду на зроблений аналіз пропонуємо внести зміни до деяких законів України. Так, у Законі України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства» необхідно передбачити тимчасове легальне перебування мігрантів, чие видворення неможливе з гуманних міркувань; у ст. 30 Закону визначити підставу звернення до суду з адміністративним позовом щодо видворення в примусовому порядку – *«перетинання державного кордону України будь-яким способом поза пунктами пропуску через державний кордон України без відповідних документів або за документами, що містять недостовірні відомості про особу»*; у ст. 12 Закону України «Про імміграцію» додати підставу для скасування дозволу на імміграцію: *«дії іноземця суперечать національним інтересам України»*.

Важливим напрямком удосконалення є державне регулювання взаємодії органів ДМС з органами ДПС, СБУ, Службою зовнішньої розвідки щодо забезпечення ефективного механізму співпраці з питань протидії органі-

зованим формам нелегальної міграції всередині держави, зокрема:

- створення єдиної автоматизованої системи інформаційного забезпечення між органами щодо протидії нелегальній міграції;
- спільні напрацювання щодо виявлення нелегальних мігрантів усередині держави та проведення аналізу ризиків;
- виявлення на території України злочинних угруповань, які займаються організацією переправлення нелегальних мігрантів, виготовленням і забезпеченням їх підробленими документами;
- забезпечення видворення нелегальних мігрантів у супроводі спеціальних підрозділів правоохоронних органів;
- постійний систематизований обмін інформацією щодо іноземців, які притягувалися до адміністративної та кримінальної відповідальності, можуть бути причетні до кримінальних угруповань або дії яких спрямовані на дестабілізацію суспільно-політичної, криміногенної обстановки та перебування яких на території України дестабілізує кримінальну ситуацію в державі.

Одночасно слід звернути увагу, що з метою досягнення очікуваних результатів щодо протидії нелегальній міграції необхідно вирішити питання щодо забезпечення органів ДМС іншими ресурсами, зокрема:

- забезпечити автотранспортом для здійснення заходів, пов'язаних із примусовим видворенням нелегальних мігрантів;
- створити та забезпечити територіальні органи ДМС спеціальними приміщеннями для тимчасового утримання (перебування) іноземців, яких затримано з метою встановлення особи та підстав перебування в Україні;
- забезпечити перекладачами із сингальської, бенгальської й тамільської мови;
- створити додаткові пункти тимчасового перебування іноземців і осіб без громадянства, які незаконно перебувають в Україні (Вінниця, Харків).

Підбиваючи підсумки дослідження, на підставі зробленого аналізу можна констатувати, що запропоновані автором напрями вдосконалення міграційної політики у сфері протидії нелегальній міграції відповідають визначеним цілям Стратегії державної міграційної політики України на період до 2025 р. і Плану заходів на 2018–2021 рр. щодо реалізації Стратегії державної міграційної політики України на період до 2025 р., затвердженої Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 29 серпня 2018 р. № 602-р.

Висновки. Таким чином, можна зробити висновок, що проблема нелегальної міграції

є в нашій державі дуже гострою, критичною та становить загрозу державній безпеці; нелегальне перебування іноземців і осіб без громадянства на території України залишається одним із факторів розповсюдження злочинності та загострення криміногенної ситуації в країні в цілому.

Формування міграційної політики у сфері міграції та протидії нелегальній міграції головним чином покладене на Державну міграційну службу, яка є складовою частиною сектора безпеки й оборони України, до повноважень якої віднесений аналіз міграційної ситуації в Україні й реалізація державної міграційної політики у сфері протидії нелегальній міграції.

2018 рік став рекордним за останні три роки з кількості виявлених нелегальних мігрантів із країн міграційного ризику, які прибули на територію України поза пунктами державного кордону, і виявлення мігрантів, які мають певний статус у кримінальному середовищі й становлять загрозу національним інтересам держави, що спричинило появу низки проблем, до яких Україна ще не готова. Тому запропоновані автором напрями вдосконалення реалізації міграційної політики у сфері протидії нелегальній міграції є пріоритетом державної політики та спрямовані на досягнення очікуваного результату, визначеного Концепцією державної міграційної політики України щодо підвищення рівня національної безпеки.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Концепція державної міграційної політики України: Указ Президента України від 30 травня 2011 р. № 622/2011. Верховна Рада України. Законодавство України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/622/2011>.
2. Стратегія державної міграційної політики України на період до 2025 р.: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 12 липня 2017 р. № 482-р. Верховна Рада України. Законодавство України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/482-2017-%D1%80>.
3. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 4 березня 2016 р. «Про Концепцію розвитку сектора безпеки і оборони України»: Указ Президента України від 14 березня 2016 р. № 92/2016. Верховна Рада України. Законодавство України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/92/2016>.
4. Про національну безпеку України: Закон України від 21 червня 2018 р. № 2469-III. Верховна Рада України. Законодавство України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19>.
5. Положення про Державну міграційну службу. Верховна Рада України. Законодавство України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/360-2014-%D0%BF>.

6. Статистика з основної діяльності. Державна міграційна служба України. URL: <https://goo.gl/aa0Vik>.

7. Питання розробки Стратегії протидії незаконній міграції обговорили в Держприкордонслужбі. Офіційний-Інтернет сайт Державної прикордонної служби України. URL: <https://dpsu.gov.ua/ua/news/pitannya-rozrobki-proektu-strategii-protidii-nezakonniy-migracii-obgovorili-u-derzhprikordonsluzhbi/>.

8. Публічний звіт Голови Державної міграційної служби України за результатами діяльності служби

за 2017 р. Державна міграційна служба України. URL : <https://goo.gl/xJGjom>.

9. Рудяков П. Україна як зручний транзит для нелегальних мігрантів в Європу. Інформаційно-політичний центр «Перспектива». URL: <https://www.unian.ua/society/10201593-ukrajina-yak-zruchniy-tranzit-dlya-nelegalnih-migrantiv-v-yeвропу.html>.

10. Іноземні «зłodії в законі». Офіційна Інтернет-сторінка Голови Національної поліції В'ячеслава Аброськіна. URL: <https://www.facebook.com/Vyacheslav.Abroskin/posts/1952838811675450>.